

hetőséget kaptak anyagi gyarapodásra, továbbtanulásra, vezetői tapasztalatok megszerzésére és társadalmi rang elérésére egy kasztok által szétszabdalt társadalomban.

A katonai sorozás rendszerét Indira Gandhi módosította a szükségállapot bevezetésekor, 1975–1977-ben. Körlevélben utasította a sorozóbizottságokat arra, hogy a sorozást a férfilakosság 17-25 éves állományából India egyes államainak összlakosságához viszonyított mértékben hajtsák végre.

A századfordulón hadrendben álló indiai hadsereg demográfiai összetétele nem tükrözi India népességének tagoltságát. Némely csoportok ugyan túlméretezettek, ám mások alig találhatóak meg benne. Hatalmas űr tátong az állam által hirdetett politika – miszerint a fegyveres erőknek reprezentálnia kell az ország demográfiai jellemzőit – és ennek tényleges megvalósítása között. Még nem tisztázott kérdés, hogy a különböző indiai néprétegek és vallási csoportok ütöképesebbé és szakszerűbbé változtatnák-e a fegyveres erőket, de kétséges, hogy az eddig mellőzött csoportok számára ez politikailag vonzó lenne. A hadseregben túlnyomó többségben szolgálatot teljesítő csoportok azonos jelleggel valószínűleg elleneznék az általános sorozás bevezetését. Egy olyan heterogén népességgel, sokféle vallási irányzatú társadalommal rendelkező országban, mint amilyen India, ahol az indulatok a csoportok között túlfeszítettek, a sorozás végrehajtásánál célszerűen figyelembe veszik az állam kényszerítő mechanizmusának előnyeit.

Kádár József

Afrikai történetek

Onwuديه, Ebere: Africa's Other Story. = Current History, 101. vol. 2002. 655. no. 225–228. p.

Afrika jól ismert fejlődés-politikája ellentmondásokkal terhes, de ez nincs másként a világ más tájain sem. Az afrikai gondok széles körben nem ismertek: a fekete földrész minden borzalmas történetét egy másik, egy bátorító és kreatív politikai vállalkozás kíséri olyan körülmények között, amilyent fejlett demokráciákban élő és ott szavazó ember még elképzelni sem képes.

Afrika történelmét terhelő diktatórikus és önkényuralmi rendszerek arra bátorítottak több „írastudót”, hogy a kontinens országait megbízhatatlannak, elmaradottnak, virtuálisnak vagy törvénytelennek minősítsék. Az ilyen jelzők valóban illenek Afrika egyes országaira, de ez nem jogosítja fel az említett „szakértőket”, hogy szót se ejtsenek arról a politikai fejlődésről, ami a hidegháború befejeződése után tapasztalható. Az utolsó tíz év Afrika több országának alkotmányos, demokratikus berendezkedésének és a népek szabadságának korszaka lehetett. Ilyen országok listája hosszú és változatos. Ghana, Niger és Gambia katonai diktátorai véres, khaki színű egyenruhájukat civilre cserélték. Mozambik és Angola a marxizmus–leninizmus helyett a piacgazdaság bevezetését tanulja. Malavia és Kenya civil diktátorai pedig arra kényszerültek, hogy megbarátkozzanak az alkotmányos államforma „veszélyes” gondolatával.

Természetesen a földrész még mindig szenved a látszólag megoldhatatlan fejlődési problémáktól, amelyek melegágyát adják az önkényuralmi rendszereknek. Ehhez járul még a városi szegénység, betegség, járvány, munkanélküliség, analfabetizmus és a nemzetiségek ellentétei. Mindezek fékező erővel hatnak a demokratikus kormány munkájára. Az afrikaiak nagy erőket mozgósítanak az etnikai feszültségek robbanás-veszélyének politikai levezetésére.

Az államokon belüli etnikai megosztottság arra ösztökélte a kormányokat, hogy innovatív politikai eszközökkel oldják meg az ellentétekből fakadó problémákat. Több konferenciát rendeztek, ahol több afrikai ország vezetői kicserélték gondolataikat és tapasztalataikat. Természetesen az itt elhangzottak nem jelentettek általános „gyógyírt” az országok demokratizálódásával kapcsolatos problémáinak megoldására.

Dél-Afrika átmenete az apartheidből a demokráciába külön fejezetet képez. Az Afrikai Nemzeti Bizottság a politikai bűntettek kivizsgálására megalapította az Igazság és Megbékélés Bizottságát. Ennek az volt a célja, hogy az apartheid ideje alatt szétszakadt társadalmat kivezesse a gyűlölködésből. Ez valamiféle új kísérlet volt az emberiség ellen elkövetett bűnök „gyógyítására”. A fizikai büntetések helyett az elkövetők amnesztiát kaptak, ha őszinte megbánással, teljes mértékben megvallották az apartheid ideje alatt elkövetett bűneiket. Ezt a bizottság elegendő büntetésnek tartotta. (Lehetséges, hogy a feketék emberségesebben oldják meg problémáikat, mint a fehérek? – ref. megjegyz.) Az igazságszolgáltatásnak ez a modellje nem teljesen idegen más afrikai országok – pl. Nigéria – számára sem.

Néhány más afrikai országban az állampolgárok új alkotmányos stratégiát dolgoztak ki, hogy visszatérhessenek az elnyomás módszeréhez. Az alkotmány-előkészítés folyamatába csak egy szűk kört vontak be, kihagyták belőle az értelmiség nagy részét és a társadalmi szervezeteket egyaránt. Ennek ellenkező példája az eritreai alkotmány, amely az ország valamennyi érdekelt csoportjának egyetértésével készült.

Néhány új afrikai alkotmány nyelvezetét leegyszerűsítették, hogy a köznép is megértse. Korábban az alkotmány – ha volt egyáltalán alaptörvény – szövegezése magas szintű európai jogi nyelven készült, amit csak a kisszámú képzettebb afrikai értett meg.

Afrika számára ma az a kérdés, hogy tartós lesz-e a demokrácia, vagy ez is éppúgy vágyalom marad, mint a gazdasági fejlődés? Afrikának meg kell konstruálnia a számára adekvát demokrácia-modellt, mert új meghatározásokkal lehet csak a helyi feltételekhez illeszteni ennek különböző modelljeit, melyeket a Nyugattól kölcsönöztek.

Kádár József